

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Sekretariatet för EU och internationella frågor

Rådets möte (jordbruks- och fiskeministrarna) den 27 januari 2025

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. A-punkter

Icke lagstiftande verksamhet

3. Ordförandeskapets arbetsprogram

Föredragning av ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd:

Peter Kullgren

Förslagets innehåll:

På rådsmötet väntas det polska ordförandeskapet att redogöra för sitt arbetsprogram och sina prioriteringar inom jordbruks- och fiskeområdet.

På *jordbrukssidan* planerar ordförandeskapet en diskussion om den aviserade visionen för jordbruk och livsmedel, som ett inspel till diskussionerna om den framtida gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027. Vidare väntas de återkommande diskussionerna om situationen på jordbruksmarknaderna respektive handelsrelaterade jordbruksfrågor. En annan prioritering för ordförandeskapet är att stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan.

Ordförandeskapet kommer därför behandla kommissionens förslag om ändring av förordningen om marknadsordningen och ny förordning om gränsöverskridande tillsyn mot otillbörliga handelsmetoder.

På *djur-, växt- och livsmedelsområdet* väntas ordförandeskapet fortsätta arbetet med förordningen om skydd av djur under transport och förhandla med Europaparlamentet om förordningen om hundars och katters välfärd och spårbarhet. Ordförandeskapet avser fortsätta förhandlingarna om nya genomiska tekniker, produktion och marknadsföring av växtförökningsmaterial och skogsodlingsmaterial samt förslaget om skogsövervakning.

På *fiskesidan* väntas ordförandeskapet följa upp de årliga TAC- och kvotförhandlingarna och säkerställa att mångfalden av intressen inom EU:s fiskeindustri beaktas, även i externa fiskeavtal. Ordförandeskapet planerar även att inleda diskussioner om en översyn av den gemensamma fiskeripolitiken.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen noterar informationen. Regeringen ser positivt på att ordförandeskapet bland annat avser fokusera på den aviserade visionen för jordbruk och livsmedel, att stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan och att fortsätta arbetet med en översyn av djurskyddslagstiftning.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan har inte varit föremål för tidigare behandling i miljö- och jordbruksutskottet eller EU-nämnden.

Fortsatt behandling av ärendet:

Ej aktuellt

Faktapromemoria: -

JORDBRUK

Icke lagstiftande verksamhet

4. Handelsrelaterade jordbruksfrågor

Information från kommissionen

Diskussion

Ansvarigt statsråd:

Benjamin Dousa

Förslagets innehåll:

På rådsmötet kan medlemsstaterna förvänta sig en sedvanlig uppdatering om den senaste handelsutvecklingen.

Fokus förväntas ligga på samma frågor som tidigare, d.v.s. WTO:s jordbruksförhandlingar, EU:s frihandelsavtalsförhandlingar och bilaterala handelsfrågor. För *jordbruksförhandlingar* inom *WTO* finns få framsteg att rapportera om i avgörande frågor, men däremot har medlemskretsen kommit överens om kommande förhandlingsprocess i form av mindre arbetsgrupper. Dessa smågrupper ska under våren fokusera på enskilda knäckfrågor så som marknadstillträde och offentlig lagerhållning. *Frihandelsavtalsförhandlingar* med tredje land går framåt och den största framgången för kommissionen är överenskommelsen med Mercosurländerna (Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay) i början av december. Avtalet är ännu inte godkänt av medlemsstaterna, utan ett antal processuella och juridiska steg måste tas innan avtalet kan träda i kraft. Vad gäller *bilaterala frågor* kommer handelsrelationen med Ukraina, möjligheterna att begränsa varor från Ryssland och Belarus samt Kinas handelsbegränsande åtgärder på vissa varor från EU i likhet med tidigare behandlas.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Det multilaterala samarbetet inom WTO, och särskilt jordbruksförhandlingarna, fortsätter vara en prioriterad fråga för regeringen. EU:s roll i jordbruksförhandlingarna är central och Sverige anser att EU ska fortsätta agera konstruktivt tillsammans med våra likasinnade.

Regeringen välkomnar överenskommelsen med Mercosurländerna, och bedömer att EU:s tillvägagångssätt för att systematiskt skydda känsliga sektorer med noggrant kalibrerade tullkvoter är adekvat för att mildra eventuella marknadsstörningar och på så sätt ge skydd åt EU:s jordbrukare och livsmedelsproducenter.

För regeringen är handelslättnader för Ukraina en fortsatt viktig fråga, och därmed även hur handeln med Ryssland och Belarus kan begränsas för att minska de ekonomiska förutsättningarna att fortsätta den fullskaliga invasionen av Ukraina. Kommissionen har ännu inte presenterat något förslag, men regeringen driver på att så ska ske skyndsamt. Svenska intressen är alltså inte direkt påverkade av Kinas handelsbegränsande åtgärder på vissa varor.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Handelsrelaterade jordbruksfrågor var föremål för information i miljö- och jordbruksutskottet den 17 oktober och samråd med EU-nämnden den 18 oktober inför jordbruks- och fiskerådet den 21–22 oktober.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

5. Nödvändig översyn av förfarandet för prestationsavslut och behovet av ytterligare förenklingar

Information från ordförandeskapet

Diskussion

Ansvarigt statsråd:

Peter Kullgren

Förslagets innehåll:

I och med den senaste reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) infördes en ny och mer resultatorienterad modell för kommissionens uppföljning av genomförandet i medlemsstaterna. En del i denna modell handlar om enhetsbelopp. Det vill säga det stöd med ett visst syfte som betalas ut per enhet, exempelvis per hektar eller per investering.

Kommissionen kontrollerar genom det årliga prestationsavslutet att de belopp som betalas ut av en medlemsstat per enhet överensstämmer med de enhetsbelopp som planerats i medlemsstatens strategiska plan.

I de fall en utbetalning per enhet överstiger vad som planerats kan detta leda till motsvarande avdrag från utbetalningarna till medlemsstaten från EU-budgeten om ett sådant överstigande inte kan motiveras. Medlemsstaterna har, särskilt när det gäller stöd som inte är djur- eller arealbaserade, varit starkt kritiska givet den stora administrativa börda som systemet med enhetsbeloppen innebär och även ifrågasatt nyttan med systemet. Kommissionen har under hösten 2024 föreslagit ändringar som syftar till att förenkla för medlemsstaterna, men dessa förslag har inte ansetts tillräckliga och argument har framförts från medlemsstaterna om att införa mer långtgående förenklingar. Kommissionen har invänt att detta skulle innebära att syftet med grundförordningen går förlorat.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen är i grunden positiv till den nya mer resultatorienterade modellen som införts eftersom den syftar till att ge större möjlighet att utforma system för en enklare och mer effektiv administration och stödhantering. Regeringen ser emellertid inte mervärdet av ett prestationsavslut baserat på en jämförelse mellan planerade och faktiska enhetsbelopp. Regeringen anser att det leder till onödig administrativ börda och bör upphöra redan under innevarande period. Regeringen anser också att det finns andra delar av den resultatorienterade modellen som behöver förbättras under innevarande period och bedömer att den ännu inte kan sägas bidra till ambitionerna om förenkling och flexibilitet som föranledde dess införande.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan har inte tidigare varit föremål för behandling i riksdagen.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

Lagstiftningsöverläggningar

6. Förordningen om gränsöverskridande kontroll av otillbörliga handelsmetoder

Föredragning av kommissionen

Diskussion

Ansvarigt statsråd:

Peter Kullgren

Förslagets innehåll:

Frågan om god affärssed och otillbörliga handelsmetoder (Unfair Trading Practices – UTP) i livsmedelskedjan har diskuterats på EU-nivå sedan 2009. UTP-direktivet antogs av Europaparlamentet och rådet den 17 april 2019. Direktivet syftar till att stärka den svagare parten i livsmedelskedjan, att skydda leverantörer av jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Redan i förhandlingen av UTP-direktivet uppstod frågeställningar kring hur man skulle angripa gränsöverskridande handel. Inom ramen för diskussioner i EU-nätverket för tillsyn mot otillbörliga handelsmetoder (Unfair Trade Practices Enforcement Network, UTPEN) har det framkommit att de nationella tillsynsmyndigheterna upplever hinder mot ett effektivt gränsöverskridande samarbete. Tillsynsmyndigheterna anser att det har varit svårt att samla in information, att konstatera en överträdelse och att ålägga och verkställa böter och andra sanktioner när köparen befinner sig i en annan medlemsstat. För att stärka leverantörens ställning i livsmedelskedjan, menar kommissionen, behöver gapen i fråga om tillsyn överbryggas och tillsynsmyndigheternas förmåga att samarbeta stärkas.

Kommissionen presenterade den 12 december 2024 ett förslag till en ny förordning om gränsöverskridande efterlevnadskontroller mot otillbörliga handelsmetoder som ett led i att stärka den svagare partens ställning i livsmedelskedjan. Förslaget stadgar under vilka förutsättningar utnämnd tillsynsmyndighet i respektive medlemsland ska samarbeta och koordinera gemensam tillsyn och innehåller bestämmelser om informationsutbyte, stöd vid tillsynsåtgärder och verkställighet av beslut. Bland annat föreslår kommissionen ett krav på tillsynsmyndigheter att bistå varandra vid en begäran om ömsesidigt bistånd. Enligt förslaget får en myndighet vägra att

tillmötesgå en annan myndighets begäran endast under begränsade omständigheter.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen ser positivt på att i vissa avseenden utöka samarbetet mellan de olika medlemsstaternas tillsynsmyndigheter för att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan, men uppgifterna som tillsynsmyndigheterna åläggs behöver vara väl avvägda och rimliga. Regeringen anser vidare att en konsekvensanalys bör göras eftersom förslagets konsekvenser är svåra att fullt ut bedöma.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Förslaget om förordning om gränsöverskridande tillsyn mot otillbörliga handelsmetoder inom jordbruks- och livsmedelskedjan har inte varit föremål för behandling i riksdagen tidigare.

Fortsatt behandling av ärendet:

Förhandling i rådsarbetsgrupp kommer att ske under våren.

Faktapromemoria: -

7. Förordningen om ändring av förordningen om en samlad marknadsordning vad gäller förstärkningen av jordbrukarnas ställning i livsmedelsförsörjningskedjan

Föredragning av kommissionen

Diskussion

Ansvarigt statsråd:

Peter Kullgren

Förslagets innehåll:

Kommissionen har presenterat en förordning som föreslår ändringar av tre förordningar: Marknadsordningen samt förordningen om den gemensamma jordbrukspolitiken och förordningen om stöd för strategiska planer, i syfte att stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan.

Förslaget innehåller bland annat krav på hur de frivilliga begreppen ”rättvis” och ”kort leveranskedja” får användas. Vidare innehåller förslaget krav på att alla jordbruksprodukter ska täckas av skrivna kontrakt, att medlemsstaterna ska inrätta en medlingsmekanism och möjlighet för icke erkända producentorganisationer att planera produktionen och sälja medlemmarnas produkter. Kommissionen föreslår även höjt stöd för nya medlemmar och unga producenter i producentorganisationer samt för ersättning vid extremväder och naturkatastrofer. Medlemsstaterna föreslås få använda upp till sex procent av direktstödet till åtgärder som är kopplade till specifika sektorer. Vid obalans på marknaden föreslås jordbruksreserven få användas till olika former av marknadsåtgärder, vilket bland annat omfattar grön skörd och privat lagring.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen är positiv till ansatsen att stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan och anser att detta är en viktig del för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten. Producentorganisationer och kooperativ spelar en viktig roll tillsammans med en fungerande marknad.

I förslaget finns det delar som kommer att förenkla för företagen men betydligt fler åtgärder i syfte att förenkla hade varit nödvändigt för att öka intresset och anslutningen till producentorganisationer.

Regeringen ifrågasätter avsaknaden av konsekvensanalyser vilket hade varit nödvändigt för att säkerställa en ändamålsenlig lagstiftning och för att ta tillvarata på de möjligheter som finns för att förbättra situationen i livsmedelskedjan.

Regeringen efterfrågar justeringar av förslaget framför allt vad gäller det obligatoriska kravet på kontrakt samt utvidgningen av jordbruksreservens tillämpning och vilka åtgärder som får täckas av den. Regeringen bedömer att förslaget om obligatoriska kontrakt riskerar öka den administrativa bördan men med begränsad nytta för företagen. Vad gäller utvidgningen av jordbruksreserven innebär det förslaget en minskad marknadsorientering av politiken.

Regeringen ställer sig tveksam till förslaget om att definiera krav för när vissa påståenden, som till exempel kort leveranskedja, som förmedlar en rättvis fördelning av produktens värde får användas. Regeringen ser därutöver

risker med att reglera detta i marknadsordningen och förordar i stället att dessa regler hanteras kopplat till lagstiftning som rör livsmedelsmärkning.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Förslaget har inte tidigare varit föremål för behandling i riksdagen.

Fortsatt behandling av ärendet:

Ordförandeskapets planerar för fortsatta diskussioner under våren med målsättning om antagande av förordningen under deras ordförandeskap.

Faktapromemoria: Fakta-PM har ännu inte upprättats.